

การพัฒนาระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคัน
ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย
THE DEVELOPMENT OF THE STUDENT SUPPORT SYSTEM TO DECREASE
THE RATE OF UNDERGRADUATE STUDENT DROPOUTS
OF SOUTHERN PUBLIC UNIVERSITIES OF THAILAND

ผู้วิจัย จาริยา สุทธินนท์¹

Jariya Sutthinon
maamjariya@gmail.com

มณฑนา พิพัฒน์เพ็ญ²

Montana Pipatpen

ทวีศักดิ์ พุฒสุขชี³

Thaweesak Putsukkee

ศรีสุดา วนาลีสิน⁴

Srisuda Vanaleesin

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีปัญหาการออกกลางคัน มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย 3) เพื่อพัฒนาระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย 4) ประเมินระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย

คำสำคัญ การพัฒนาระบบการดูแลนิสิตนักศึกษา ออกกลางคัน นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี

¹นิสิตดุษฎีบัณฑิต หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาที่ยั่งยืน มหาวิทยาลัยทักษิณ

Postdoctoral student Doctor of Philosophy Program in Sustainable Development International College Thaksin University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Assistant Professor Dr. Program in Educational Administration Faculty Education Thaksin University

³อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการพัฒนาที่ยั่งยืน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Dr. Program in Sustainable Development International College Thaksin University

⁴ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

Assistant Professor Dr. Program in Psychiatric and Mental Health School of Nursing Walailak University

ใช้การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณใช้การตอบแบบสอบถาม ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตนักศึกษาที่ออกกลางคัน ปีการศึกษา 2563 จำนวน 60 คน การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างเป็นรองอธิการบดี ผู้อำนวยการกอง หัวหน้าส่วนงานที่รับผิดชอบงานกิจการนิสิตนักศึกษา งานวิชาการ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้รับผิดชอบงานแนะแนว ให้คำปรึกษา และนิสิตนักศึกษา ชั้นปีที่ 3 - 4 จำนวน 54 คน ทำการสนทนากลุ่มผู้แทนมหาวิทยาลัย จำนวน 12 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการดูแลนิสิตนักศึกษา เพื่อประเมินระบบ จำนวน 6 คน

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษา มากที่สุด ได้แก่ ด้านนิสิต นักศึกษา ($\bar{x} = 2.80$) รองลงมา ได้แก่ ด้านหลักสูตร ($\bar{x} = 2.79$) ความคาดหวังในชีวิตด้านการเรียน ลำดับที่ 1 สำเร็จการศึกษาตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด ร้อยละ 31.67

ระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย ได้แก่การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในระบบ ประกอบด้วย 1) ระดับมหาวิทยาลัย ผู้บริหารผลักดันให้เป็นนโยบายระดับมหาวิทยาลัย และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม กำหนดให้มีผู้บริหารรับผิดชอบงานโดยตรง กำหนดให้มีเกณฑ์และสัดส่วนค่าคะแนนการประเมินกระบวนการดำเนินงานในระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของคณะ สำนักวิชา อย่างเป็นรูปธรรม 2) ระดับหน่วยงาน ฝ่ายกิจการนักศึกษาและฝ่ายวิชาการ เอื้อให้นิสิตนักศึกษาที่มีความเสี่ยงหรือมีปัญหาสามารถพัฒนาตนเอง ตามความรับผิดชอบของหน่วยงาน เชื่อมโยงระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันกับนิสิตนักศึกษาที่มีความเสี่ยงหรือมีปัญหาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีศูนย์เชื่อมโยงการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของมหาวิทยาลัยที่ทำงานร่วมกันกับทุกภาคส่วน 3) ระดับคณะ สำนักวิชานำนโยบายมหาวิทยาลัยสู่การปฏิบัติผ่านกลไกสนับสนุน พัฒนาอาจารย์ที่ปรึกษาให้มีศักยภาพในการดูแลช่วยเหลือนิสิตนักศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนนิสิตนักศึกษาที่มีความเสี่ยงและมีปัญหาการออกกลางคันเป็นไปตามแผน 4) อาจารย์ที่ปรึกษา พัฒนาความเป็นครู บุคลิกเข้าถึงง่าย พัฒนาทักษะการให้คำปรึกษา วางแผนการศึกษา เชื่อมโยงเครือข่ายภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยในการดูแลนิสิตนักศึกษา 5) ครอบครัวยึดตามสนับสนุนเชิงบวกกับนิสิตนักศึกษา มีทักษะการสื่อสารเชิงบวกในการดูแลนิสิตนักศึกษา ดูแลช่วยเหลือ ติดตาม สนับสนุนนิสิตนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง 6) เพื่อนช่วยเพื่อน เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดสมรรถนะการดูแลช่วยเหลือตนเอง และเพื่อนในด้านการเรียนและการใช้ชีวิต และเชื่อมโยงกับอาจารย์ที่ปรึกษา คณะ สำนักวิชา

Abstract

The objectives of this research were to; 1) study factors affecting the dropout rate of undergraduate students at public universities in Southern Thailand, 2) study the current measures in the student support system for undergraduate students regarding dropout problems at public universities in Southern Thailand, 3) develop a student support system to reduce the dropout rate of undergraduate students at public universities in Southern Thailand, and 4) evaluate the student support system to reduce the dropout rate of undergraduate students at public universities in Southern Thailand. Both quantitative and qualitative research was used in this study. A questionnaire was used in to survey factors affecting the dropout rate in undergraduate students.

The sample group consisted of 60 students who dropped out in the academic year 2020. The qualitative research was conducted using documentary research, and in-depth interviews with the sample group, consisting of vice presidents, the division directors, heads of departments responsible for both student, and academic affairs, advisors, university counselors, and 54 students in their 3rd and- 4th year of study. Furthermore, a discussion group with twelve university representatives and six qualified experts in student affairs for undergraduate students was created to evaluate the system.

The results showed that the factors most affecting the dropout rate of students were student affairs ($\bar{x} = 2.80$), followed by academic affairs ($\bar{x} = 2.79$). The highest expectation of students was to graduate according to the criteria set by the university, at 31.67%

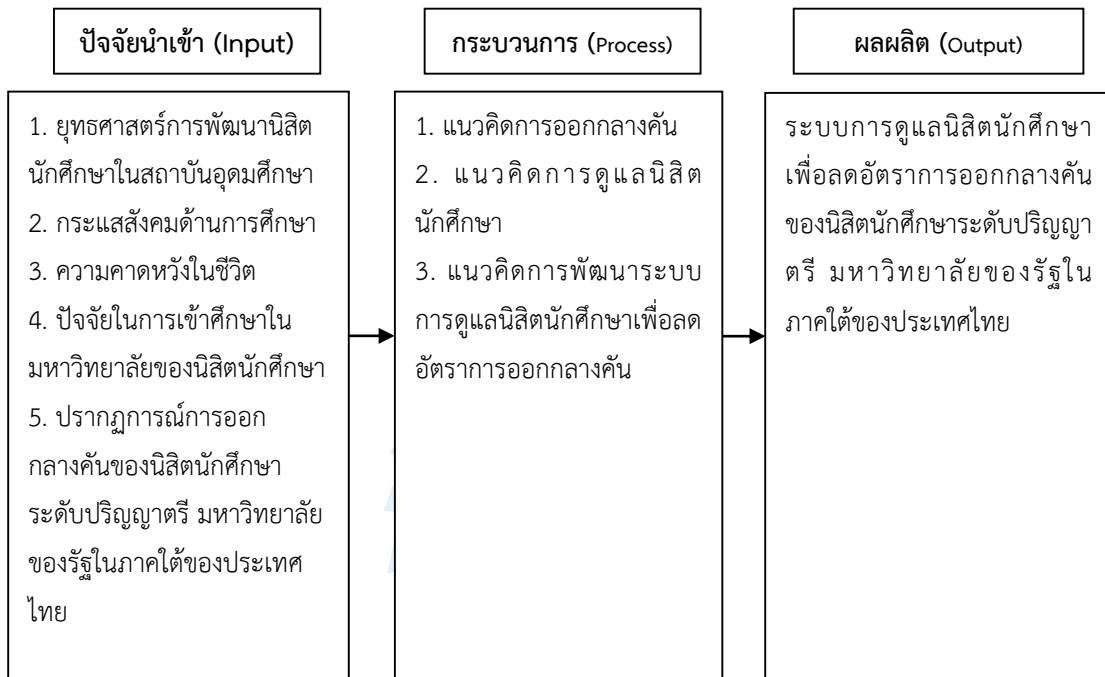
A student support system to reduce the dropout rate of undergraduate students at public universities in Southern Thailand, is dependent upon mutual cooperation according to roles and duties of personnel in the system, which consists of; 1) the university aspect; the administrators push forward the system to become university policy, and enforce it to be implemented, assign executives to be directly responsible for the system, and set up the criteria for evaluation and scoring, in order to successfully implement the student support system, and reduce the dropout rate of the university, 2) departments aspect; the departments of student, and academic affairs, should offer students who are at risk of dropping-out, opportunities to improve themselves according to the requirements of each departments, create a network between departments to help students who are at risk of dropping out or facing a dropout problem, and establish a center to coordinates with all relevant departments to reduce the dropout rate of the university, 3) faculty aspect; implement university policies using support mechanisms to develop advisors ability to assist students who are at risk of dropping-out, following measures of the student support system, 4) advisors aspect; develop a code of ethics for teachers, including approachability mentoring skills, and education planning, and build networks both inside and outside the university to support students, 5) Family aspect; follow - up, positively support, and communicate with students. 6) friends help friends ; attend training workshops to build competency in self-care and peers support in both academic learning, and life skills, and develop communicative competence in order to better interact with advisors, faculties, and various departments.

Keywords Development of Student Support Systems, Dropout, Undergraduate Students

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างคนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสังคม พัฒนาเศรษฐกิจ และพัฒนาประเทศชาติ ความสำคัญของการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นและมีคุณค่าที่ทุกฝ่ายต่างตระหนักและให้ความสำคัญ รวมทั้งยอมรับในระบบการจัดการศึกษาตลอดที่จะนำไปสู่การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตและสังคมโดยรวมได้ในที่สุด (ดารณี พิมพ์ช่วงทอง และอภิรดา สุทธิสนันท์, 2558) การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จึงมุ่งเน้นการพัฒนา Soft Skills ที่ส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาสามารถใช้ Hard Skills ไปในการดำรงชีวิตที่ดี และสามารถสร้างอนาคตของตนเองที่ก้าวไกล เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561) การสำเร็จการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยเปรียบเสมือนเครื่องหมายประกันคุณภาพเบื้องต้นของคน ดังนั้นการเข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยจนได้รับปริญญาบัตรจึงเป็นความคาดหวังของนิสิตนักศึกษาและผู้ปกครองโดยทั่วไป แต่นิสิตนักศึกษาบางคนก็ไม่ประสบความสำเร็จดังที่คาดหวังไว้ต้องออกกลางคัน (drop out) ก่อน ทำให้เกิดความสูญเสียในการลงทุนเพื่อการศึกษา (จตุพล ยงศร, 2560) ผู้เรียนที่ออกกลางคันนับเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการก่อเกิดปัญหาทางสังคมต่าง ๆ ซึ่งปัญหาการออกกลางคันของนิสิตเป็นเรื่องที่น่าวิตกมากเพราะเป็นที่รับรู้ว่ามีควมบกพร่องในระบบการศึกษาทั้งในแง่ของคุณภาพและปริมาณ (Letseka, 2008) อัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาในช่วงปีแรกของมหาวิทยาลัยเป็นปัญหาทั่วโลกและโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย ซึ่งบางงานวิจัยได้เน้นถึงอัตราการออกกลางคันสูงถึงร้อยละ 35 (Thapthong, S., Ratana, P., Pankeaw, P., Jengjalearn, A., & Meksamoot, K, 2014) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2560) พบว่านิสิตนักศึกษาที่ออกกลางคันในระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2552 – 2559 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 18.01 โดยนิสิตที่ออกกลางคันในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 17.43 ทั้งนี้ ปีการศึกษา 2559 – 2561 นิสิตนักศึกษาที่ออกกลางคันในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 19.25 ปัจจัยการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยมีประเภทตัวแปรได้แก่ การศึกษาด้านจิตวิทยา วิวัฒนาการครอบครัว เศรษฐกิจ สถาบันการศึกษา และสังคม ซึ่งการพัฒนาระบบการดูแลนิสิตเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาให้นิสิตนักศึกษาสามารถเรียนรู้ ที่เรียกว่าอยู่ในขั้นมีปัญญาในการแก้ปัญหา และสามารถสร้างทักษะในการดำรงชีวิตในลักษณะที่ไม่ก่อให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มีปรัชญาในการดำรงชีวิตในรูปของการมีเศรษฐกิจพอเพียง สามารถเลือกโอกาสทางการศึกษาที่จะทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สร้างคุณภาพชีวิตที่ได้รับการพัฒนาให้ก้าวหน้า มั่นคง และยั่งยืน เน้นถึงความพยายามในการปรับปรุงคุณภาพชีวิต ให้มีความสุข สามารถเรียนจนสำเร็จการศึกษา จะมีโอกาสในการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต ซึ่งจะช่วยยกระดับสภาพของตนเอง ครอบครัว และเศรษฐกิจโลก ทำให้คุณภาพชีวิตในครอบครัว ชุมชน และสังคมดีขึ้น

กรอบแนวคิดในการการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่มีปัญหาการออกกลางคัน มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย 3) เพื่อพัฒนาระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย 4) เพื่อประเมินระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวิธีการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน คือ **ขั้นตอนที่ 1** ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี **มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย** โดยวิธีการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Quantitative Research and Qualitative Research) กลุ่มเป้าหมาย นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และมหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยในสังกัดของรัฐ ได้แก่ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา ที่ออกกลางคัน ปีการศึกษา 2563 มหาวิทยาลัยละ 10 คน รวมจำนวน 60 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) **เครื่องมือและวิธีการสร้าง**

เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามมีทั้งคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 6 ตอน **การทดสอบเครื่องมือ** โดยการนำแบบสอบถามที่จัดทำไปทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ด้วยการหาความตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงของเนื้อหาของคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือไม่ ค่า IOC ที่ได้อยู่ระหว่าง 0.60 -1.00 **การวิเคราะห์ข้อมูล** 1) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ค่าร้อยละ (Percentage) 2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนิสิต คือ ส่วนที่ 2 ของแบบสอบถาม คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) **ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีปัญหาการออกกลางคัน มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย** โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานตามฐานข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วลงพื้นที่เป้าหมายเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ รองอธิการบดี ผู้อำนวยการกอง/หัวหน้างาน/หัวหน้าฝ่ายที่รับผิดชอบงานกิจการนิสิตนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้รับผิดชอบงานแนะแนว และนิสิตนักศึกษา ชั้นปีที่ 3 - 4 มหาวิทยาลัยกลุ่มเป้าหมาย มหาวิทยาลัยละ 9 คน รวมจำนวน 54 คนได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) **เครื่องมือการวิจัย** ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีปัญหาการออกกลางคัน มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย **วิธีการวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูล** 1) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหาตาม 2) ตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์ โดยใช้วิธีสอบสอบข้อมูลเชิงคุณภาพแบบสามเส้า (Triangulation) (ชาย โพธิ์ธิดา, 2559) **ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย** กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ รองอธิการบดี ผู้อำนวยการกอง/หัวหน้างาน/หัวหน้าฝ่ายที่รับผิดชอบงานกิจการนิสิตนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้รับผิดชอบงานแนะแนว มหาวิทยาลัยกลุ่มเป้าหมาย มหาวิทยาลัยละ 2 คน รวมจำนวน 12 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) **เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือการวิจัย** ได้แก่ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการตรวจสอบผลจากการสนทนา และถอดความจากการบันทึกเสียง วิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนา จากนั้นสรุปสาระสำคัญเป็นประเด็นต่าง ๆ และนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์ **ขั้นตอนที่ 4 การประเมินระบบการดูแลนิสิตเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย** กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการดูแลนิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นผู้แทนจากมหาวิทยาลัยกลุ่มเป้าหมาย มหาวิทยาลัยละ 1 คน รวมจำนวน 6 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) **เครื่องมือการวิจัย** ได้แก่ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม โดยการ วิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนา จากนั้นสรุปสาระสำคัญเป็นประเด็นต่าง ๆ และนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยนี้ผ่านการรับรองจาก คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ตามเอกสารรับรองเลขที่ TSU 2021-047 ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียด ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทั้งที่เป็นประโยชน์ และความเสี่ยงที่กลุ่มเป้าหมายอาจได้รับจากการเข้าร่วม กลุ่มเป้าหมายมีอิสระในการตัดสินใจเข้าร่วมและถอนตัวจากการวิจัยตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบใดๆ ข้อมูลการวิจัยทั้งหมดจะถูกเก็บเป็น ความลับ เอกสารบันทึกการสนทนา ภาพถ่าย การบันทึกเทปได้รับอนุญาตจากกลุ่มเป้าหมาย ก่อนดำเนินการทุกครั้ง หลักฐานการวิจัยจะถูกทำลายหลังเสร็จสิ้นการวิจัยในระยะเวลา 3 ปี และนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย สรุปผลดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไป พบว่า กลุ่มเป้าหมายเป็นนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ที่ออกกลางคัน ปีการศึกษา 2563 จำนวน 60 คน เพศหญิง ร้อยละ 60.00 เพศชาย ร้อยละ 40.00 อายุ 21-25 ปี ร้อยละ 95.00 สาเหตุที่ตัดสินใจเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยนี้ โดยเลือกตามการแนะแนวของครู ร้อยละ 23.30 สมัครใจเรียนเอง ร้อยละ 20.00 ผู้ปกครองแนะนำ อยู่ใกล้ภูมิลำเนา ร้อยละ 16.70 ขณะกำลังศึกษาพักอยู่ หอพักมหาวิทยาลัย ร้อยละ 38.30 หอพักเอกชน ร้อยละ 26.70 บ้านเช่า ร้อยละ 21.70 สถานภาพบิดา-มารดาขณะศึกษาอยู่ อยู่ด้วยกัน ร้อยละ 38.30 บิดา – มารดา แยกกันอยู่ โดยหน้าที่การงาน ร้อยละ 26.70 แยกกันอยู่ โดยหย่าขาดจากกัน ร้อยละ 21.70 ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการศึกษา เป็นบิดา – มารดา ร้อยละ 70.00 มารดา ร้อยละ 16.70 และญาติ ร้อยละ 10.00

1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.68$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าปัจจัยด้านนิสิตนักศึกษา ($\bar{X} = 2.81$) ด้านหลักสูตร ($\bar{X} = 2.79$) ด้านครอบครัว ($\bar{X} = 2.77$) ด้านอาจารย์ที่ปรึกษา ($\bar{X} = 2.61$) ด้านอาจารย์ผู้สอน ($\bar{X} = 2.60$) ด้านมหาวิทยาลัยและสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ($\bar{X} = 2.51$) อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

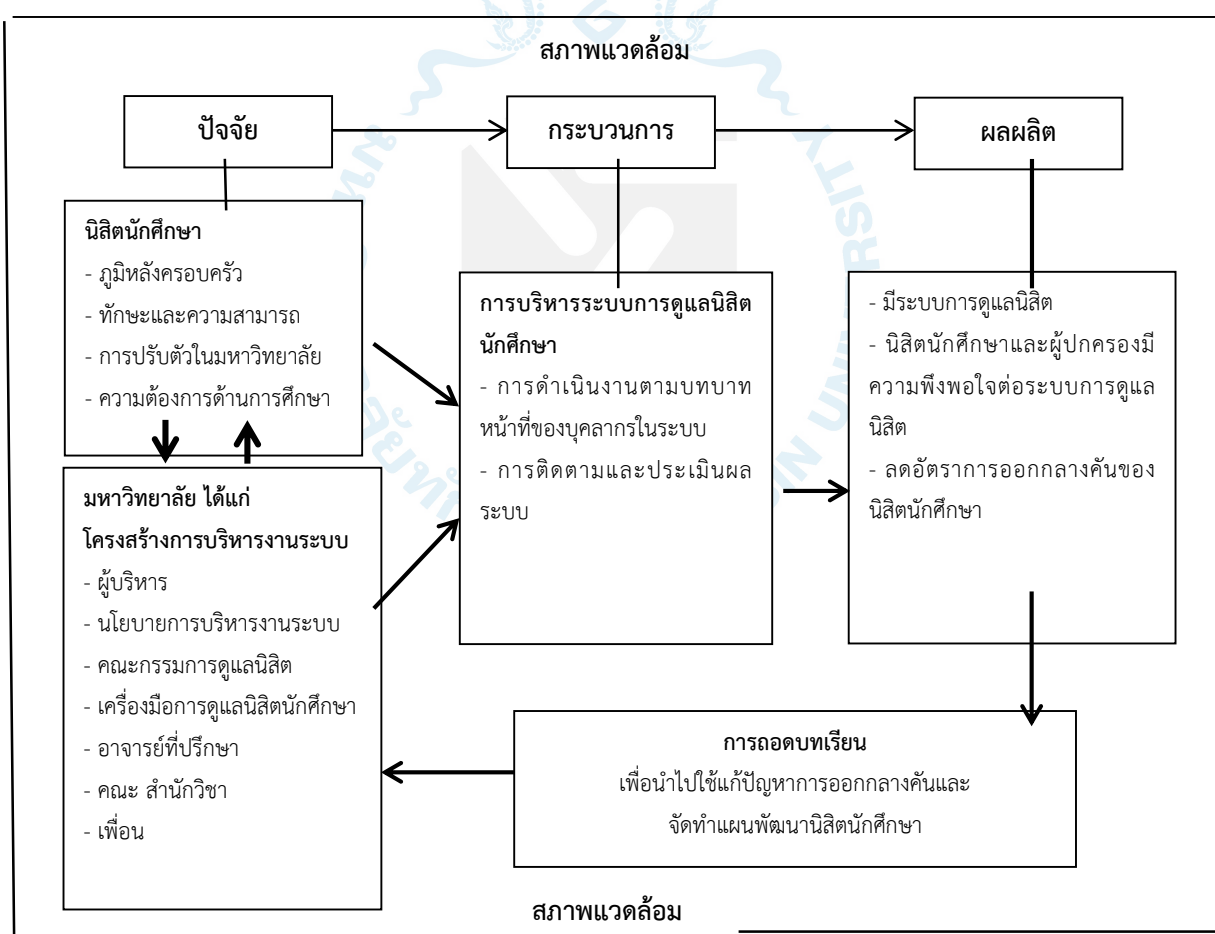
2. ศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีปัญหาการออกกลางคัน มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย

มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายให้ทุกคณะมีระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคัน โดยมีการกำหนดภาระงานอาจารย์ที่ปรึกษาไว้ในเอกสารกำหนดภาระงานสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษา ยังไม่มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดูแลนิสิตนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย คณะ ภาควิชา สาขาวิชาอย่างชัดเจน มีการกำหนดสัดส่วนของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อจำนวนนิสิตนักศึกษาตามบริบทของแต่ละสาขาวิชา มีแผนการพัฒนาระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาและการวัดประเมินผลเพื่อลดอัตราการออกกลางคันยังไม่ชัดเจน อาจารย์ที่ปรึกษามีส่วนร่วมการดำเนินงาน ขาดการประชาสัมพันธ์เชิงรุกในการดูแลนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยไม่ได้จัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดการออกกลางคันเป็นการเฉพาะ มหาวิทยาลัยมีการจัดตั้งหน่วยงานความสะดวในการบริหารงานระบบการดูแลนิสิต เช่น มีห้องให้คำปรึกษา แต่นิสิตนักศึกษายังไม่ค่อยมาใช้บริการ ทั้งนิสิตนักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษามีความเห็นว่างานที่ปรึกษามีบทบาทสำคัญต่อนิสิตนักศึกษามาก เนื่องจากใกล้ชิดนิสิตนักศึกษามากที่สุด แต่อาจารย์ที่ปรึกษายังขาดทักษะให้คำปรึกษานิสิตนักศึกษา มีเพียงมหาวิทยาลัยเดียวที่มีระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม สามารถลดอัตราการออกกลางคันได้ องค์ประกอบโครงสร้างและการขับเคลื่อนของระบบ ประกอบด้วย การมีคณะทำงาน คือ ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร และนิสิตนักศึกษา รวมขับเคลื่อนตามอัตลักษณ์ และบริบทของคณะ สำนักวิชา ผ่านวิธีดำเนินงานที่หลากหลายและเฉพาะเจาะจงกับการพัฒนาคุณลักษณะนิสิตนักศึกษาตามอัตลักษณ์ เกิดเครือข่ายการทำงานร่วมกัน และระบบส่งต่อผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นรูปธรรม รวมกับการติดตามสนับสนุนผ่านการโค้ช โดยมีข้อเสนอแนะ

เกี่ยวข้องควรพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นคนดีให้เป็นรูปธรรมและชัดเจนมากขึ้น พัฒนาทักษะจิตวิทยาขั้นสูงสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษา พัฒนาการดำเนินงานให้ยั่งยืนต่อไป

3. การพัฒนาระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย

องค์ประกอบการพัฒนาระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย ประกอบด้วย 1) ด้านปัจจัย ได้แก่ นิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย ครอบครัว ทักษะและความสามารถ การปรับตัวในมหาวิทยาลัย ความต้องการด้านการศึกษา และมหาวิทยาลัย ได้แก่ โครงสร้างการบริหารงานระบบการดูแลนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหาร นโยบายการบริหารงานระบบ คณะกรรมการดูแลนิสิตนักศึกษา เครื่องมือการดูแลนิสิตนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา คณะ สำนักวิชา หลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อน 2) ด้านกระบวนการ ได้แก่ การบริหารงานระบบการดูแลนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในระบบ การติดตามและประเมินผลระบบ 3) ด้านผลผลิต ได้แก่ มีระบบการดูแลนิสิตนักศึกษา นิสิตนักศึกษาและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อระบบการดูแลนิสิตนักศึกษา ลดอัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษา 4) ด้านการป้อนกลับ ได้แก่ การถอดบทเรียนเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหการออกกลางคันและจัดทำแผนพัฒนานิสิตนักศึกษา ระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันที่พัฒนาขึ้นได้รับการประเมินและยืนยันว่าการพัฒนาระบบนี้เป็นการลดอัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษา และเป็นการเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน

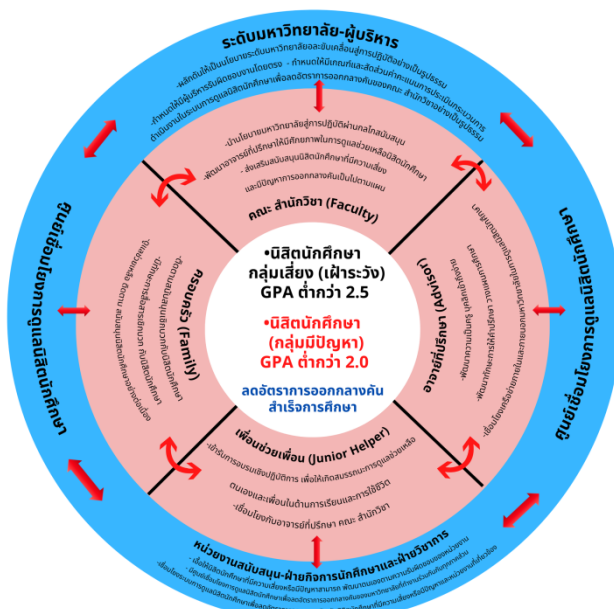

ภาพที่ 1 การพัฒนาระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย

4. การประเมินระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาสามารถเอาไปใช้ได้ มีประโยชน์มาก ควรทำเป็น
โมเดลนำร่อง โดยหารือกับกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สนับสนุนให้มีเครือข่ายระบบการ
ดูแลนิสิตนักศึกษาระดับภาคใต้ โดยปรับปรุงระบบเพิ่มเติม สามารถลดอัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาได้
อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

ระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย

มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในระบบ ดังนี้

1. ระดับมหาวิทยาลัย ผู้บริหาร ได้แก่ อธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มีหน้าที่ดังนี้ 1) ผลักดันให้เพนนโยบายระดับมหาวิทยาลัย และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติอย่างเปนรูปธรรม 2) ผลักดันโครงสร้างการบริหารงานระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร 3) มีกลไกสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรในมหาวิทยาลัย 4) มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในรูปแบบของคณะกรรมการดูแลนิสิตนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย 5) กำหนดนโยบายให้ทุกคณะ สำนักวิชา นำระบบการดูแลนิสิตไปดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ 6) กำหนดให้มีเกณฑ์และสัดส่วนคาคะแนนการประเมินกระบวนการดำเนินงานในระบบดูแลนิสิตนักศึกษาของคณะ สำนักวิชาอย่างเปนรูปธรรม และ 7) มีการกำหนดแผนพัฒนาระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาในระยะสั้นและระยะยาว

2. ระดับหน่วยงาน

2.1 ฝ่ายกิจการนักศึกษา มีหน้าที่ ดังนี้ 1) จัดให้มีสถานที่ให้บริการนักศึกษาอย่างชัดเจน โดย

ใช้ชื่อตามบริบทแต่ละมหาวิทยาลัย 2) พัฒนากลไกและระบบสนับสนุนการดำเนินงาน จัดให้มีหลักสูตรสำหรับพัฒนาอาจารย์หรือผู้เกี่ยวข้อง และนิสิตนักศึกษาในการดูแลใจเพื่อขยายผลสู่ นิสิต ประกอบด้วย หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะเครือข่ายอาจารย์ที่ปรึกษา ได้แก่ หลักสูตรการดูแลใจ/หลักสูตร Team coaching หลักสูตรหล่อหลอมลักษณะความเป็นบัณฑิตให้เป็นคนดี หลักสูตรเสริมสมรรถนะ Helpers หลักสูตรเสริมสมรรถนะเครือข่ายนิสิตนักศึกษา ได้แก่ Youth activist พลังบวกสร้างการเปลี่ยนแปลง หลักสูตร “Junior helper” หลักสูตรเสริมศักยภาพนิสิตนักศึกษา เช่น Change for success การจัดการความเครียด การเข้าใจตนเองและผู้อื่น เรียนในหอพัก สุขกับวิทย ทักษะการเรียนรู้ Learning style จัดกิจกรรมสนทนากลุ่มย่อยด้านการเรียน เป็นต้น จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาเครือข่ายระบบดูแลนิสิตนักศึกษา อย่างน้อยภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง 3) การประชาสัมพันธ์ระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยไปสู่การปฏิบัติได้ 4) พัฒนาระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาที่เชื่อมโยงกับระบบงานทะเบียน เป็นต้น

2.2 ฝ่ายวิชาการ มีหน้าที่ ดังนี้ 1) การรับนิสิตนักศึกษา กำหนดเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยสะสมที่สามารถเข้ามาเรียนในสาขาวิชานั้นได้ โดยคำนึงถึงความสามารถในการเรียนรู้เป็นหลัก 2) มีการสอบวัดเข้าเรียน โดยการสอบวัดวิชาความรู้ความสามารถ เพื่อให้มีมาตรฐานเดียวกัน 3) แก้ไขปรับปรุงกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ให้ทันสมัยและเอื้อต่อการเรียนการสอน 4) ให้มีระบบการคำนวณผลการเรียน 5) ให้มีคาบกิจกรรม Home Room เพื่อให้นิสิตนักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาได้พบปะ พูดคุย ปรึกษาหารือร่วมกัน

2.3 คณะกรรมการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันระดับมหาวิทยาลัย มีหน้าที่ ดังนี้ 1) มีการจัดอบรมการให้คำปรึกษาแก่อาจารย์ที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกปี 2) มีการจัดทำรายงานผลการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคัน 3) ตั้งศูนย์กลางการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของมหาวิทยาลัย 4) มีการจัดประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ เพื่อให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ อย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง 5) มีการประสานงานกับอาจารย์ผู้สอนเพื่อช่วยเหลือนิสิตนักศึกษากรณีที่มีปัญหา 6) มีการติดตามรวบรวมปัญหาและอุปสรรคของระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของคณะ สำนักวิชา 7) จัดอบรมการให้คำปรึกษาแก่อาจารย์ใหม่

3. ระดับคณะ สำนักวิชา

3.1 คณบดี มีหน้าที่ดังนี้ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนระบบดูแลนิสิตนักศึกษาในคณะ สำนักวิชา ประกอบด้วย ผู้บริหาร (ฝ่ายกิจการนักศึกษา ฝ่ายวิชาการระดับสำนักวิชา) อาจารย์ บุคลากร และนิสิตนักศึกษา 2) คณะ สำนักวิชาจัดกิจกรรมเพื่อตอบโจทยให้นิสิตนักศึกษา เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งพัฒนาระบบการ Coaching ภายในและระหว่างคณะ สำนักวิชา 3) ประชุมเพื่อพัฒนาระบบอย่างสม่ำเสมอ และนำมาสรุปแลกเปลี่ยนในเวทีที่สวนกลาง ทุก 2 เดือน 4) มีการจัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อรับทราบนโยบายการดูแลนิสิตนักศึกษา 5) มีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้ทันสมัยตามความต้องการของตลาดแรงงาน

3.2 คณะกรรมการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคัน ระดับคณะ สำนักวิชา มีหน้าที่ดังนี้ 1) นำระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันมาดำเนินการ 2) สนับสนุนประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคัน 3) มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันอย่างต่อเนื่อง

4. อาจารย์ที่ปรึกษา

4.1 อาจารย์ที่ปรึกษาด้านทั่วไป มีหน้าที่ดังนี้ 1) ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัย เพื่อดูแลช่วยเหลือนิสิตนักศึกษาที่รับผิดชอบ 2) ชี้แจงให้นิสิตนักศึกษาเข้าใจบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา และนิสิตนักศึกษา 3) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนิสิตนักศึกษาที่รับผิดชอบในฐานะครูกับศิษย์ 4) พิจารณาคำร้องต่างๆ ของนิสิตนักศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ทันเวลา 5) ติดต่อกับนิสิตนักศึกษาในความรับผิดชอบที่ขาดเรียนและมีปัญหาอื่น ๆ ที่สมควรได้รับความช่วยเหลือ 6) กำหนดเวลาให้นิสิตนักศึกษาเข้าพบเพื่อขอรับคำปรึกษาแนะนำอย่างสม่ำเสมอ 7) พิจารณาดักเตือนนิสิตนักศึกษาที่มีความประพฤติไม่เหมาะสม 8) อาจารย์ที่ปรึกษาเข้าร่วมการอบรมทักษะการให้คำปรึกษาทุกคน หรือหลักสูตรอื่นทางด้านจิตวิทยา เพื่อนำความรู้มาใช้ในการดูแลนิสิตนักศึกษา

4.2 อาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการ มีหน้าที่ดังนี้ 1) ให้คำแนะนำนิสิตนักศึกษาในการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับ หลักสูตร และวิธีการศึกษา 2) ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นิสิตนักศึกษาที่เกี่ยวกับกฎระเบียบและข้อบังคับ 3) ให้คำปรึกษาแก่นิสิตนักศึกษาโดยใช้ข้อมูลภูมิหลัง ความสนใจ และความสามารถของนิสิตนักศึกษาเพื่อวางแผนการศึกษาและอาชีพ 4) ให้คำปรึกษาแก่นิสิตนักศึกษา 5) ติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งให้คำปรึกษา แนะนำ เมื่อผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาต่ำลง

4.3 อาจารย์ที่ปรึกษาด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา มีหน้าที่ดังนี้ 1) ให้คำปรึกษา แนะนำ เกี่ยวกับบริการต่างๆในมหาวิทยาลัยและชุมชน 2) ให้คำปรึกษา แนะนำ คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

5) ครอบคลุม ติดตามสนับสนุนเชิงบวกกับนิสิตนักศึกษา มีทักษะการสื่อสารเชิงบวกในการดูแลนิสิตนักศึกษา ดูแลช่วยเหลือ ติดตาม สนับสนุนนิสิตนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง

6) เพื่อนช่วยเพื่อน เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดสมรรถนะการดูแลช่วยเหลือตนเองและเพื่อนในด้านการเรียนและการใช้ชีวิต และเชื่อมโยงกับอาจารย์ที่ปรึกษา คณะ สำนักวิชา

อภิปรายผล

ผลการศึกษาคครั้งนี้ พบว่า

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตราการออกกลางคันของนิสิตศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย มากที่สุด ได้แก่ ด้านนิสิตนักศึกษา โดยพบว่า ต้องการศึกษาต่อสถาบันอื่น ไม่ถนัดในสาขาวิชาที่เรียน การแบ่งเวลาในการเรียนกับการทำงาน อยู่ในระดับมากตามลำดับ ซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากการที่นิสิตนักศึกษาเข้าเรียนโดยมีพื้นฐานในสาขาที่เรียนน้อย ขาดการวางแผนการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรลักษณ์ เมืองชุม (2558) ศึกษาพบว่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ ส่งผลกระทบต่อการออกกลางคัน ทั้งนี้ ฐานิตา ลอยวิรัตน์, กุศล แก้วหนู และเกศริน คงจันทร์ (2558) ศึกษาพบว่าเหตุผลของนิสิตนักศึกษาที่ยื่นคำร้องขอลาออกจากการเป็นนิสิตนักศึกษา คือ ต้องการศึกษาต่อสถาบันอื่นมากที่สุด (ร้อยละ 57.12) และฤทัยชนนี สิทธิชัย และคณะ (2550) การลาออกสาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากนักศึกษาลาออกเพื่อไปสอบเข้าใหม่ในสถาบันและสาขาวิชาที่ดีกว่าหรือชอบมากกว่า

2. สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของมหาวิทยาลัย พบว่า มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีการกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานการดูแลนิสิตเพื่อลดอัตรา

การออกกลางคันไม่ชัดเจน มีเพียงมหาวิทยาลัยเดียวที่มีระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม สามารถลดอัตราการออกกลางคันได้ องค์ประกอบโครงสร้างและการขับเคลื่อนของระบบประกอบด้วย การมีคณะทำงาน คือ ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร และนิสิตนักศึกษา รวมขับเคลื่อนตามอัตลักษณ์และบริบทของสำนักวิชา ผ่านวิธีดำเนินงานที่หลากหลายและเฉพาะเจาะจงกับการพัฒนาคุณลักษณะนิสิตนักศึกษาตามอัตลักษณ์ เกิดเครือข่ายการทำงานร่วมกัน และระบบสนองผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็รูปธรรม รวมทั้งการติดตามสนับสนุนผ่านการโค้ช ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Astin ได้กำหนดตัวแปรที่เกี่ยวกับผลลัพธ์ไว้ 82 ตัวแปร ประกอบด้วย ความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ความรู้ทางวิชาการ ความก้าวหน้าของงานอาชีพ ความสำเร็จทางการศึกษาและการปรังอยู่ในสถานศึกษา (Jennifer. 2004 ; อ้างอิงจาก Astin) และสิริธร ช้อย่น, ภาสินี ไทอินทร์ และวริศกาญจน์ สุเมธานุรักษ์กุล (2554) การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดนั้น ไม่ได้มีเพียงแค่การมีเทคนิคการให้คำปรึกษาที่ดีเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับระบบอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งหมด อันได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษา การจัดระบบของงานอาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนบุคลากร และตัวนักศึกษาที่เกี่ยวข้อง

3. การพัฒนาระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนิสิตศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย ประกอบด้วย 1.) ด้านปัจจัย ได้แก่ ตัวผู้เรียน ประกอบด้วย ครอบครัว ทักษะและความสามารถ การปรับตัวในมหาวิทยาลัย ความต้องการด้านการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากตัวผู้เรียนมีส่วนสำคัญในการพัฒนาตนเองให้สำเร็จการศึกษาตามเป้าหมาย ซึ่ง Pascarella & Terenzini (1991, as cited in Astin) ได้กล่าวว่าตัวนิสิตนักศึกษาเปรียบเสมือนวัตถุดิบในกระบวนการผลิตซึ่งจะเกิดการพัฒนาก็จะขึ้นอยู่กับกระบวนการผลิต โดยสำเร็จออกไปเป็นสินค้าหรือบัณฑิตผู้มี และโครงสร้างการบริหารงานระบบประกอบด้วย ผู้บริหาร นโยบายการบริหารงานระบบ คณะกรรมการดูแลนิสิต เครื่องมือการดูแลนิสิตนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา และเครือข่าย โดย Astin พบว่า สภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการคงอยู่ของนิสิต (Jennifer. 2004 ; อ้างอิงจาก Astin) 2.) ด้านกระบวนการ ได้แก่ ระบบการดูแลนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในระบบการติดตามและประเมินผลระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนอร์ตัน การะเกษ และวรุณ กันยา (2558) แนวทางการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยควรสร้างภาพลักษณ์ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษามีรายได้ระหว่างเรียน จัดระบบการดูแลช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่นิสิตนักศึกษา จัดหาทุนการศึกษาให้มากขึ้น ปรับปรุงและพัฒนาอาคารสถานที่ พื้นที่ จัดหา/ปรับปรุงครุภัณฑ์และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นให้เพียงพอและมีคุณภาพ และจัดการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติจริง ोलงกรณ์ ประกฤติพงศ์ (2559) ข้อเสนอแนะการจัดการศึกษาที่ช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพต่อการศึกษาต่อปัจจัยด้านนิสิตนักศึกษาเป็นสาเหตุสำคัญที่สุดของการออกกลางคัน โดยมีปัจจัยด้านผู้บริหารและอาจารย์เป็นปัจจัยสนับสนุนให้นักศึกษาคงอยู่ต่อไป นอกจากนี้ Rintala, Andersson & Kairamo (2011) พบว่าปัจจัยที่มีประสิทธิผลต่ำสุด ได้แก่ การช่วยเหลือเงินกู้ทางการศึกษา การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในสถานศึกษา การมีกิจกรรมทางวัฒนธรรม ความสะดวกในการโอนย้ายหลักสูตร ทุกมาตรการแม้จะมีประสิทธิผลที่ต่างกันไป แต่ก็ได้ช่วยทำให้ค่าพินธะภาระต่อการศึกษาและอัตราการออกกลางคันลดลง ดังนั้นการเลือกใช้มาตรการใดจึงต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งเป็นหลัก 3.) ด้านผลผลิต ได้แก่ มีระบบการดูแลนิสิต นิสิตนักศึกษาและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อระบบการดูแลนิสิต ลดอัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Astin ได้กำหนดตัวแปรที่เกี่ยวกับผลลัพธ์ไว้ 82 ตัวแปร ประกอบด้วย ความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ความรู้ทางวิชาการ ความก้าวหน้าของงานอาชีพ ความสำเร็จทางการศึกษาและการปรังอยู่ในสถานศึกษา (Jennifer. 2004 ; อ้างอิงจาก Astin) 4) ด้านการ

ป้อนกลับ ได้แก่ การถอดบทเรียนเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาการออกกลางคันและจัดทำแผนพัฒนานิสิตนักศึกษา ระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันที่พัฒนาขึ้นได้รับการประเมินและยืนยันว่าการพัฒนาระบบนี้เป็นการลดอัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาและเป็นการเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนิสิตศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย ประกอบด้วย การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในระบบ 1.) ระดับมหาวิทยาลัย ผู้บริหาร ได้แก่ อธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ 2.) ระดับหน่วยงาน ได้แก่ ฝ่ายกิจการนักศึกษา ฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันระดับมหาวิทยาลัย 3) ระดับคณะ สำนักวิชา ได้แก่ คณบดี คณะกรรมการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคัน ระดับคณะ สำนักวิชา อาจารย์ที่ปรึกษา การติดตามการดำเนินงานและประเมินผลระบบการดูแลนิสิตนักศึกษา 1) มีการประเมินผลและแจ้งผลการดำเนินงานของระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาทุกสิ้นปี 2) นำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 3) มีระบบประเมินคุณภาพภายในและรายงานผลการปฏิบัติงานระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาทุกภาคการศึกษา 4) อาจารย์ที่ปรึกษา นิสิต และบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลการบริหารงาน สอดคล้องกับ ชูใจ ชวยชู ปวรุตม พวงศรี นพพร ธรรมรงค์ตัน ชัชพล ยิ่งดำรง จิราพร เจริญพูล ณัฐชนน สบเหมาะ ปยวิชน คงอินทร นัยนา หนูนิล ศราวุธ ปาลิโกชน และสายฝน เอกวรารุง (2564) พบว่า ความร่วมมือจากภาคีผู้เกี่ยวข้องของทุกระดับทั้งจากสำนักวิชา หน่วยงาน และมหาวิทยาลัย ที่มีเป้าหมายพัฒนานักศึกษาสู่คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ เดียวกัน มุ่งสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง คือ หัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนงาน ส่งผลให้ทุกสำนักวิชาเกิดระบบดูแลฯ สำหรับองค์ประกอบด้านโครงสร้าง (Structure) และการขับเคลื่อน (Function) ที่ส่งผลให้ระบบเกิดประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย คณะ สำนักวิชา และหน่วยงาน ควรติดตามสนับสนุนทั้งเชิงนโยบายและกลไกการขับเคลื่อน อย่างน้อยภาค การศึกษาละ 1 ครั้ง เพื่อตอบโจทยความต้องการในระบบดูแลนิสิตนักศึกษาตามเป้าหมาย ความต้องการ และบริบทของแต่ละกลุ่มและภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งวางระบบการเสริมแรงทางบวก กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้การขับเคลื่อนงานทั้งระบบเกิดขึ้นได้อย่างเต็มศักยภาพ

1.2 บุคลากร คณะ สำนักวิชา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของควรพัฒนาระบบดูแลฯ ที่สามารถสื่อถึงอัตลักษณ์ของบัณฑิตแต่ละมหาวิทยาลัย คณะ สำนักวิชา ให้มีความโดดเด่นพร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ ทัศนคติที่ความร่วมมือ ขยายผลการดำเนินงานร่วมกับสถาบันการศึกษาทุกระดับและเครือข่ายพื้นที่เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.3 การนำระบบการดูแลนิสิตเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนิสิตศึกษาระดับปริญญาตรีไปใช้ ควรกำหนดเป็นนโยบายของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง โดยมีหลักดังนี้

1.3.1 อธิการบดีซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุดของมหาวิทยาลัย และคณบดีซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุดของคณะมีความสำคัญต่อการให้การสนับสนุนระบบการดูแลนิสิตนักศึกษา ซึ่งถ้าผู้บริหารสูงสุดไม่เห็นความสำคัญและไม่ให้การสนับสนุนแล้ว ระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาที่ไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.2 ควรแต่งตั้งคณะกรรมการดูแลนิสิตนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย คณะ สำนักวิชา ภาควิชา สาขาวิชา และควรให้ความรู้ ความเข้าใจกับระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาก่อนนำไปใช้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบกิจกรรมพัฒนาระบบดูแลนิสิตนักศึกษา

2.2 ควรวิจัยเพื่อประเมินผลการใช้ระบบการดูแลนิสิตนักศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย

2.3 ควรวิจัยและพัฒนาระบบการดูแลนักเรียนเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเพื่อแก้ปัญหาได้ตั้งแต่เริ่มต้น

บรรณานุกรม

- จตุพล ยงศร. (2560). “การสูญเสียทางการศึกษาส่งผลต่อคุณภาพบัณฑิตของอุดมศึกษาไทย,” วิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 18(1). 10-12.
- ชาย โพธิ์ธิดา. (2559). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินตติ้ง.
- ฐานิดา ลอยวิรัตน์, ฤศล แก้วหนู และเกศรินทร์ คงจันทร์. (2558). การศึกษาสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสภาพการเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ฤทัยชนนี สิทธิชัย และคณะ. (2550). ศึกษารายการออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยในจังหวัดปัตตานี ปีการศึกษา 2542 – 2546. (รายงานวิจัย). ปัตตานี: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ดารณี พิมพ์ช่างทอง และอภิรดา สุทธิสานนท์. (2558). “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการเรียนรู้เพื่อการแข่งขันทางธุรกิจประจำท้องถิ่นสู่สังคมแห่งการเรียนรู้,” สุทธิปริทัศน์. 29(90). 20.
- นวรรตน์ การเกษ และวรุณ กันยา. (2558). ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2557. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2560). จำนวนนักศึกษาทั้งหมด. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2562, จาก <http://www.info.mua.go.th/info/>.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). ยุทธศาสตร์การพัฒนานิสิต นักศึกษา ในสถาบัน อุดมศึกษา (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา.
- สำเนา ขจรศิลป์. (2542). มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2 : การพัฒนานักศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- สิริอร ข่อยนุ, ภาสินี ไทอินทร์ และวริศกาญจน์ สุเมธานุรักษ์กุล. (2554). การพัฒนาระบบอาจารย์ ที่ปรึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลและอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครสุพรรณบุรี. สุพรรณบุรี : วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครสุพรรณบุรี.
- อรลักษณ์ เมืองชุม. (2558). สาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี.
- อลงกรณ์ ประกฤติพงศ์. (2559). การเพิ่มประสิทธิภาพต่อการศึกษาเพื่อลดการออกกลางคันของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิศวกรรมศาสตร์ : การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุด้วยโมเดลสมการโครงสร้าง. ดุษฎีนิพนธ์ วิศวกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Jennifer, L., Crissmam, L., and Lee, M. U. (2004). "Challenging and supporting the first - year student : A handbook for improving the first year of college," Jossey-Bass, An Imprint of Wiley. 7(10), 30-31.
- Letseka, M. and Maile, S. (2008). High university drop-out rates : a threat to South Africa's future. South Africa : Human Sciences Council.
- Pascarella, E. T., and Terenzini, P. T. (1991). How college affects students. San Francisco : Jossey -Bass.
- Rintala, U., Andersson, S. and Kairamo, A. K. (2011). How to retain students in Higher engineering education? Findings of the Attract Project. Retrieved August 22, 2019, from <http://www.attractproject.org>
- Thapthong, S., Ratana, P., Pankeaw, P., Jengjalearn, A., and Meksamoot, K. (2014). Improving personal mastery through a nurturing program for first year students at a private university in Chiangmai, Thailand. Chiangmai : University in Chiangmai.

